

Moje wspomnienie o Panu Profesorze Tadeuszu Cieleckim (17 marca 1941 – 27 listopada 2020 r.)¹

Pana Profesora Tadeusza Cieleckiego poznałam 1 lipca 2003 r., w dniu kiedy rozpoczęłam pracę na Uniwersytecie Opolskim, w ówczesnym Międzywydziałowym Instytucie Prawa i Administracji. Do dziś pamiętam, jak mnie ciepło i serdecznie przywitał – z Jego twarzy płynęła życzliwość i... taka ludzka dobroć. Ten obraz będzie mi towarzyszył do końca życia, jak również to, że ZAWSZE, kiedy się z kimkolwiek witał, na Jego twarzy gościł szczery i serdeczny uśmiech. W tym dniu jeszcze nie wiedziałam, jak bardzo Jego osoba wpłynie na moje życie zawodowe, jak wiele zaszczepli mi zainteresowań naukowych, jak mocno nakreśli mi horyzonty myślowe. Nie będzie przesadą, jeśli stwierdzę, iż Pan Profesor okazał się jedną z najważniejszych osób w moim życiu, był dla mnie nie tylko mentorem, ale i wielkim Przyjacielem.

W tym czasie Pan Profesor pracował na stanowisku adiunkta, pełniąc jednocześnie funkcję zastępcy dyrektora instytutu oraz kierownika Zakładu Kryminologii, Kryminalistyki i Wiktymologii. Ja natomiast pracowałam na stanowisku administracyjnym, dlatego nasze kontakty zawodowe odbywały się na co dzień, a co za tym idzie oboje mogliśmy się bardzo dobrze poznać.

Był to okres bardzo intensywnej pracy Pana Profesora. Będąc jednym z inicjatorów przekształcenia Międzywydziałowego Instytutu Prawa i Administracji w Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego (co nastąpiło w 2006 r.), był bardzo zaangażowany w tę inicjatywę, nie zaniedbując innych bieżących prac związanych z pełnionymi funkcjami dyrektora i kierownika i jednocześnie prowadząc zajęcia ze studentami. Pan Profesor kończył swą pracę habilitacyjną pt. „Prewencja kryminalna. Studium z profilaktyki kryminologicznej”, by w 2004 r. uzyskać stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych

¹ Zostały tu wykorzystane fragmenty mojej publikacji o Panu Profesorze pt. *Policjant, wykładowca, mentor*, zamieszczonej w: „Indeks. Pismo Uniwersytetu Opolskiego” 2021, 1–2 (211–212), s. 101–102.

w zakresie prawa, ze specjalnością kryminologia, nadany przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. W tym samym roku objął stanowisko profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Opolskiego, a w 2005 r. również w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie.

Po nadaniu stopnia naukowego wszyscy pracownicy, zarówno naukowo-dydaktyczni, jak i administracyjni zostali zaproszeni na uroczyste przyjęcie z tej okazji. Pamiętam, że bez mała wszyscy przyszli z gratulacjami. Wspominam to zdarzenie dlatego, by podkreślić, jakim szacunkiem i atencją Pan Profesor był darzony, jak wielkim był autorytetem i jak bardzo był lubiany wśród wszystkich pracowników. Złożyliśmy się na prezent, którym była skórzana teczka, z którą Pan Profesor do końca swej pracy na uczelni nigdy się nie rozstał. Był bardzo wzruszony i zaskoczony, gdy mu ją wręczaliśmy, a samo przyjęcie przebiegało w bardzo serdecznej i sympatycznej atmosferze.

Pan Profesor Tadeusz Cielecki był wielkim humanistą, człowiekiem o niebywałych horyzontach i erudycji. Jego zainteresowania naukowe koncentrowały się na kryminologii, organizacji i zarządzaniu, patologii społecznej, pedagogice, prawie, resocjalizacji, socjologii prawa i wiktymologii.

Tytuł magistra prawa uzyskał w 1963 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu Łódzkiego. Od tej chwili stale poszerzał swoją wiedzę, konsekwencją czego było uzyskanie w 1982 r. stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu. Przygotowywanie rozprawy doktorskiej z tej dziedziny nauki pozwoliło mu, jak sam mi wielokrotnie mówił, nie tylko na pogłębienie wiedzy, ale także na spojrzenie na zjawiska społeczne z zupełnie innej perspektywy – nie represyjnej, jak na policjanta przystało, a prewencyjnej i wychowawczej.

W tym czasie był Komendantem Milicji Obywatelskiej w Opolu, które to stanowisko zajmował aż do końca istnienia tej formacji. Po transformacji ustrojowej i przekształceniu Milicji Obywatelskiej w Policję Tadeusz Cielecki 1 sierpnia 1990 r., po pozytywnej weryfikacji, został mianowany zastępcą Komendanta Wojewódzkiego Policji w Opolu. Wcześniej został zatrudniony na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu.

Jak można przeczytać w jego życiorysie, te dwukierunkowe doświadczenia – zawodowe i naukowe – były przesłanką do wyznaczenia go 15 lipca 1996 r. na stanowisko zastępcy Komendanta ds. dydaktyczno-naukowych w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, a następnie 16 kwietnia 1997 r. na stanowisko Komendanta uczelni, którą kierował do 24 lipca 1997 r.

W 1996 roku objął stanowisko prorektora ds. dydaktycznych, pełniącego obowiązki komendanta Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie. W 1998 r. Tadeusz Cielecki został mianowany na stanowisko Komendanta Wojewódzkiego Policji, najpierw w Słupsku, a następnie, po wygraniu konkursu, 28 kwietnia 1999 r.

na stanowisko Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach. Obowiązki Komendanta pełnił do 31 stycznia 2002 r., kiedy przeszedł na emeryturę w stopniu Inspektora Policji.

Pracę w kieleckiej Policji łączył z działalnością naukowo-dydaktyczną na Akademii Świętokrzyskiej, był tam adiunktem w Zakładzie Profilaktyki i Resocjalizacji działającym w ramach Instytutu Pedagogiki i Psychologii.

Inspirowany doświadczeniami policji zachodnioeuropejskich oraz amerykańskiej w zakresie bardziej efektywnego systemu organizacji i zarządzania policją, profesor Cielecki podjął próbę eksperymentalnego wprowadzania tychże rozwiązań w polskiej policji. W grudniu 1999 r. z jego inicjatywy powstał program „Bezpieczne Świętokrzyskie”, którego główną ideą była szeroko rozumiana współpraca różnych podmiotów na rzecz poprawy bezpieczeństwa. Jego realizację rozpisano na 5 lat. Sukces pierwszej edycji programu przesądził o decyzji kontynuowania go, czego efektem było podpisanie kolejnych edycji, przypadających na lata 2006–2010, 2011–2015 oraz 2016–2020.

W Kielcach zdobył sobie szacunek i uznanie zarówno wśród pracowników Policji, jak i instytucji, z którymi współpracował. Pamiętam, że ilekroć zwracałam się w imieniu Pana Profesora do kogokolwiek z Kielc z jakąś prośbą, zawsze spotkałam się z natychmiastową pozytywną reakcją i odpowiedzią. Nikt nie odmówił Panu Profesorowi wzięcia udziału jako prelegent w konferencji, potrzebne informacje i materiały były przysyłane „od ręki”.

W Opolu z inicjatywy Pana Profesora została powołana Fundacja „Pro Lege”, skupiająca opolskie autorytety w celu koordynowania i wspierania inicjatyw zapobiegania przestępczości. Profilaktyka i prewencja była dla Niego bardzo istotna i ważna, kolokwialnie można powiedzieć, że była Jego „konikiem”. Pan Profesor bardzo chciał, by szczególnie w szkołach wprowadzać programy zapobiegania demoralizacji i przestępczości nieletnich. Miał również wiele pomysłów, by nie rzec gotowych rozwiązań, na ogólną prewencję, począwszy od urbanizacji miast, wsi i ich architektury, po działania Policji i innych służb publicznych.

W latach 2008–2012 Pan Profesor pełnił funkcję Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego. Warto dodać, że w tym czasie, po przeprowadzonej wizytacji Państwowej Komisji Akredytacyjnej w 2011 r., Wydział uzyskał akredytację na sześć lat dla kierunku Administracja i prawo.

Pan Profesor Cielecki pełnił liczne funkcje pozauczelniane. Był m.in. członkiem Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego im. S. Batawii, Komitetu Wykonawczego Europejskiej Sieci Doskonalenia Działań Policyjnych, Zespołu Ministerstwa Sprawiedliwości ds. opracowania Krajowego Programu Działań na Rzecz Ofiar Przestępstw, ekspertem zewnętrznym Państwowej Komisji Akredytacyjnej, koordynatorem Ministerstwa Sprawiedliwości w Programie

Pilotażowym utworzenia Sieci Pomocy Ofiarom Przestępstw, członkiem zespołu Ministerstwa Sprawiedliwości ds. opracowania krajowego programu działań na rzecz ofiar przestępstw, członkiem Rady Fundacji „Pro Lege” w Opolu i wielu innych.

Pan Profesor był również pomysłodawcą wielu konferencji naukowych, w tym międzynarodowych, takich jak konferencja „Pozycja ofiary w postępowaniu karnym – standardy europejskie a prawo krajowe”, która odbyła się 6–7 maja 2008 r. w Kamieniu Śląskim.

Pan Profesor był autorem wielu publikacji, wśród których warto wymienić:

– monografie, w tym m.in.: *Ofiary przestępstw w prewencyjnej strategii przeciwdziałania przestępczości*, Słupsk 1999; *Realizacja przez Policję strategii prewencji w zwalczaniu przestępczości i innych patologii*, Słupsk 1999; *Policja – z jakością w XXI wiek*, Legionowo 2001; *Zarządzanie jakością w policji województwa świętokrzyskiego*, Kielce 2003; *Prewencja kryminalna. Studium z profilaktyki kryminologicznej*, Opole 2004;

– redakcje, współredakcje monografii, w tym m.in.: *Zagrożenia młodzieży patologiami społecznymi w Polsce: materiały z konferencji naukowej*, Opole 1987; *Poszanowanie godności ofiar przestępstw*, Legionowo 2002; *Pozycja ofiary w procesie karnym – standardy europejskie a prawo krajowe*, Szczytno 2008; *Profilaktyka i resocjalizacja a przestępczość nieletnich w Polsce*, Wrocław 2013;

– artykuły, rozdziały w monografiach, w tym m.in.: *Lokalne ośrodki wsparcia dla ofiar przestępstw Ministerstwa Sprawiedliwości jako kolejna próba utworzenia systemu pomocy ofiarom przestępstw w Polsce*, w: *Pozycja ofiary w procesie karnym – standardy europejskie a prawo krajowe*, red. T. Cielecki, J.B. Banach-Gutierrez, A. Suchorska, Szczytno 2008; *Prokurator-polityka kryminalna – sprawiedliwość naprawcza*, w: *Mediacja w praktyce prokuratorskiej: dziś i jutro*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2012; *Ofiary a zapobieganie przestępczości*, w: *Wiktyimizacja wtórna: geneza, istota i rola w przekształcaniu polityki traktowania ofiar przestępstw*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2012; *System zapobiegania „przestępczości” nieletnich w Polsce?*, w: *Problemy i perspektywy osób młodych na Śląsku: aspekty społeczne i prawne*, red. M. Rostropowicz-Miśko, Opole-Łubowice 2013; *Model więziennictwa – czy model polityki karnej, a może model zapobiegania przestępczości?*, w: *Funkcjonowanie kadry penitencjarnej w procesie wykonywania kary pozbawienia wolności*, red. D. Kowalczyk, I. Mudrecka, Opole 2013; *Zapobieganie przestępczości i zachowaniom antyspołecznym nieletnich jako element systemu zapobiegania przestępczości w Polsce*, w: *Profilaktyka i resocjalizacja a przestępczość nieletnich w Polsce*, red. T. Cielecki, A. Suchorska, Wrocław 2013.

Pan Profesor był promotorem prac magisterskich i doktorskich, recenzentem rozpraw doktorskich, rozdziałów monografii czy artykułów.

Całym sercem oddawał się pracy dydaktycznej. Przykładał dużą wagę nie tylko do przekazywanej treści merytorycznej, ale również do sposobu i formy jej przekazywania. Jakże często słyszałam, że „profesor jest niesamowity, że ma ogromną wiedzę, że opowiada ciekawie i ciekawe rzeczy, że jest życzliwy i sprawiedliwy”. Do tej pory studenci wyrażają się o nim z wielką atencją i sympatią.

Pan Profesor był również wielkim zwolennikiem idei i filozofii sprawiedliwości naprawczej, której jedną z metod stosowanych w polskim porządku prawnym jest mediacja. Takim podejściem również mnie zaraził. Zawsze uważał, że szczególnie wobec nieletnich i młodocianych najpierw powinna być stosowana mediacja, ze względu na jej wyjątkową i doniosłą wychowawczą rolę. Uważał, że tam, gdzie przestępstwo było popełnione pierwszy raz, incydentalnie, gdzie występują bliskie związki międzyludzkie, winno się strony kierować najpierw do postępowania mediacyjnego. Uważał, że sprawiedliwość retrybutywna, polegająca głównie na karaniu w wielu sytuacjach, przynosi odwrotny skutek do zamierzonego. Podczas wielu rozmów Pan Profesor przytaczał mi wiele przykładów, w których zamiast tradycyjnego postępowania sądowego winno się stosować mediację. Jak już wspomniałam, Pan Profesor był wielkim humanistą i miał nieszablonowe podejście do zjawiska przestępczości.

Dla Pana Profesora istotna była pozycja ofiary w polskim porządku prawnym, szczególnie z perspektywy wtórnej wiktymizacji. Pan Profesor był pomysłodawcą programu pilotażowego Sieci Pomocy Ofiarom Przestępstw, realizowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości, który powołano zarządzeniem z dnia 28 sierpnia 2007 roku. W ramach programu powołano 11 Lokalnych Ośrodków Wsparcia działających na terenie Warszawy, województwa śląskiego i opolskiego, udzielających bezpłatnej, kompleksowej i interdyscyplinarnej pomocy ofiarom przestępstw. Praca w Programie na tyle mocno mnie zainteresowała, że parę lat później sama założyłam fundację, która takiej właśnie pomocy ofiarom przestępstw udzielała.

Myślę, że wiele osób zgodzi się ze mną, że Pan Profesor był człowiekiem otwartym, skromnym, przyjaznym ludziom i bardzo lubianym. Był osobą życzliwą, uprzejmą i wyrozumiałą dla wszystkich. Zawsze znalazł czas, by kogoś wysłuchać, a właściwie wsłuchać się w to, co ktoś do niego mówi.

Jego pasje i zainteresowania poznałam dopiero wtedy, gdy zapadł na zdrowiu i wielokrotnie miałam okazje spotykać się z Nim w jego domu, wypełnionym niezliczoną liczbą fotografii. Na szczęście nie przechowywał w nim trofeów myśliwskich – jak sam mówił, wolał utrzymywać chwile „w okolicznościach przyrody” i ze schwytanymi w obiektyw aparatu fotograficznego zwierzętami niż strzelać do nich.

Jeszcze raz chcę podkreślić, że to Pan Profesor zaraził mnie swoją pasją naukową, wspierał i udzielał rad przy pisaniu rozprawy doktorskiej jako mój promotor. To on szczerze wierzył we mnie i motywował do dalszej pracy, zarówno naukowej, jak i dydaktycznej. Był dla mnie nie tylko mistrzem i nauczycielem, ale także, jak już wcześniej wspomniałam, wielkim Przyjacielem. Dziękuję losowi, że miałam to szczęście i spotkałam Go na swej drodze.

Proszę wybaczyć, jeśli te wspomnienia są zbyt osobiste, ale tak właśnie czuję i nie udało mi się inaczej napisać. Tym niemniej, chcę podkreślić, że:

Wszyscy pracownicy Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Opolskiego wspominają Pana Profesora bardzo ciepło i serdecznie, wyrażając wielki żal, że już Go nie ma wśród nas. Pozostawił po sobie ogromny dorobek naukowy, w tym publikacje, które stały się podstawą nauczania studentów różnych kierunków, a dla pracowników INP są doskonałym źródłem, na które będą się niejednokrotnie powoływać. Pan Profesor Tadeusz Cielecki był osobą nietuzinkową, zarówno jako naukowiec, jak i prywatnie.

Pan dr hab. Tadeusz Cielecki zmarł 27 listopada 2020 roku. Na jego pogrzebie stawili się jego przyjaciele, współpracownicy z Uczelni i Policji, która wystawiła wartę honorową.

Panie Profesorze, bardzo żałuję, że nie było mnie wtedy przy Panu.

Panie Profesorze, bardzo mi Pana brakuje.

Arleta Augustyniak